

Helsinki 7.12.2023

Dnro 169/03/23

Viite: Lausuntopyyntö 22.11.2023

Asia: Turun yliopistollisen keskussairaalan rakenteilla olevan sairaalan nimi

Varsinais-Suomen hyvinvointialue
projektipäällikkö Pia Ala-Katara

Lausunto Turun yliopistollisen keskussairaalan (Tyks) psykiatrisen sairaalan nimestä

Varsinais-Suomen hyvinvointialue pyytää lausuntoa Tyksin rakenteilla olevan psykiatrisen sairaalan kolmesta suomen-, ruotsin- ja englanninkielisestä nimiehdotuksesta:

- 1) Tyks Kompassisairaala / Åucs Kompass sjukhus / Tyks Compass Hospital
- 2) Tyks Horisonttisairaala / Åucs Horisont sjukhus / Tyks Horizon Hospital
- 3) Tyks Purjesairaala / Åucs Segel sjukhus / Tyks Sail Hospital

Suositus

Kotimaisten kielten keskuksen toimialaan kuuluu kansalliskielten kielenhuolto, joten keskus voi lausua ainoastaan suomen- ja ruotsinkielisistä nimiehdotuksista.

Kaikki ehdotetut nimet ovat Kotimaisten kielten keskuksen mielestä mahdollisia uuden sairaalan nimeksi. Ehdotukset ovat rakenteeltaan samanlaisia, ja siksi käytettävyyden näkökulmasta yhtä toimivia. Ne kaipaavat kuitenkin joitakin kielellisiä korjauksia. Suomenkieliseen nimeen suositamme *Tyks*-lyhennettä genetiivimuodossa: *Tyksin Kompassisairaala*, *Tyksin Horisonttisairaala*, *Tyksin Purjesairaala*. Ruotsinkielisessä nimessä *sairaala*-sana on kirjoitettava määritteensä kanssa yhdyssanaksi, joka on määräisessä muodossa: *ÅUCS Kompassjukhuset*, *ÅUCS Horisontsjukhuset*, *ÅUCS Segelsjukhuset*.

Lisäksi haluamme korostaa, että ymmärrettävyyden ja palvelujen saavutettavuuden näkökulmasta nimi *Tyksin psykiatrinen sairaala – ÅUCS Psykiatriska sjukhuset* olisi uudelle sairaalalle toimivampi kuin lausuntopyynnössä esitetyt ehdotukset.

Perustelemme suositusta seuraavasti:

Julkishallinnon nimien on noudatettava kielilakia ja hallintolakia. Kielilain mukaan kaksikielisten viranomaisten antamat nimet on muodostettava suomeksi ja ruotsiksi. Hallintolain vaatimusten mukaan nimien on oltava asiallisia, selkeitä ja ymmärrettäviä.

Suositamme antamaan julkishallinnossa nimiä, jotka välittävät olennaista tietoa kohteestaan. Kaikkia kolmea nimiehdotusta perustellaan lausuntopyynnössä sillä, että ne liittyvät Majakkasairaalan nimen tavoin Lounais-Suomeen sopivaan meriaihepiiriin ja luovat positiivisia mielikuvia: *kompassi* opastaa, *horisontti* vie katsetta tulevaisuuteen ja *purje* antaa uutta tuulta elämään. Koska rakenteilla olevan sairaalan toiminta keskittyy kuitenkin selkeästi yhteen lääketieteen osa-alueeseen, toiminnan alaa kuvaava nimi *Tyksin psykiatrinen sairaala – ÅUCS Psykiatriska sjukhuset* täyttäisi paremmin edellä mainitut lakien vaatimukset.

Nimiehdotusten selkeys

Lausuntopyynnössä mainitaan uuden nimen kriteeriksi se, että se olisi helppo lausua ja muistaa. Nämä vaatimukset liittyvät hallintolaissa mainittuun kielen selkeyteen. Selkeä julkishallinnon nimi noudattaa oikeinkirjoitusohjeita sekä kielioppia. Suomenkielisen nimen tulee noudattaa suomen kielen rakenteita ja oikeinkirjoitusta, kun taas ruotsinkielisen nimen tulee noudattaa ruotsin kielen vaatimuksia.

Nimiehdotukset täyttävät pienellä muokkauksella nämä vaatimukset. Suomenkieliseen nimeen suositamme lyhennettä genetiivimuodossa: *Tyksin Kompassisairaala*, *Tyksin Horisonttisairaala*, *Tyksin Purjesairaala*. Jos sairaalan viralliseen suomenkieliseen nimeen kuuluu määrite *Tyksin*, kirjoitettaisiin Kotimaisten kielten keskuksen ehdottaman nimen *Tyksin psykiatrinen sairaala* jälkiosa *psykiatrinen sairaala* pienellä alkukirjaimella, koska kyseessä on kuvaileva ilmaus (vertaa esimerkiksi *Kymenlaakson psykiatrinen sairaala*). Todennäköisesti nimestä olisi tarpeen käyttää joissakin yhteyksissä myös lyhyttä rinnakkaismuotoa *Psykiatrinen sairaala*, josta määrite *Tyksin* puuttuu. Tällöin nimessä on iso alkukirjain.

Ruotsinkieliset nimiehdotukset vaativat hieman suurempaa muokkausta kuin suomenkieliset. Ruotsin kielen oikeinkirjoitusohjeiden mukaan kirjain kirjaimelta lausuttava lyhenne kirjoitetaan isoin kirjaimin, eli *ÅUCS*. Lisäksi suositamme, että nimi kirjoitetaan yhdyssanaksi ja määräiseen muotoon: *ÅUCS Kompass sjukhuset*, *ÅUCS Horisonts sjukhuset*, *ÅUCS Segels sjukhuset*. Suositimme vuonna 2019 myös muotoa *ÅUCS Fyrs sjukhuset* ehdotuksen *Åucs Fyr sjukhus* sijaan. Määräisellä muodolla pyrimme helpottamaan nimen käyttöä tilanteissa, joissa nimen alkuun ei lisätä *ÅUCS*-lyhennettä. Nimen ollessa määräisessä muodossa se toimii itsenäisesti myös ilman lyhennettä. Lausuntopyyntöön sisältyvien nimiehdotusten mukaisesti erilleen kirjoitettuna nimi olisi ruotsin kielen oikeinkirjoitussuosituksen vastainen.

Nimiehdotusten ymmärrettävyys ja asiallisuus

Hallintolain vaatimus kielen ymmärrettävyydestä liittyy nimissä käytettyihin sanoihin. Jotta julkishallinnon nimi olisi ymmärrettävä, sen tulisi koostua konkreettisista ja merkitykseltään yksiselitteisistä sanoista. Ymmärrettävästä nimestä tulisi esimerkiksi voida päätellä kohteen toimiala. Nimiehdotuksista käy ilmi, että kyseessä on sairaala. Niistä voi myös päätellä mihin organisaatioon sairaalat kuuluvat. Kuitenkaan sairaalan antamasta hoidosta ei voi nimien perusteella päätellä mitään.

On hyvä pitää mielessä, että lyhenteiden käyttö nimissä heikentää nimien ymmärrettävyyttä. Toisin

kuin viranomaisen virallinen nimi, lyhenne ei kerro kohteestaan, ennen kuin sen merkityksen erikseen opettelee. Turun yliopistollisen keskussairaalan nimen lyhenteet *Tyks* ja *ÅUCS* ovat kuitenkin kohtuullisen vakiintuneita ja tunnettuja. Jos nimessä käytettäisiin systemaattisesti virallista nimeä lyhenteen sijaan (esimerkiksi *Turun yliopistollisen keskussairaalan psykiatrisen sairaala*) olisi nimi ymmärrettävämpi, mutta toisaalta niin pitkä, että sen käytöstä tulisi hankalaa. Tarvittaessa, esimerkiksi sairaalan nimen ensimmäinnän yhteydessä, on kuitenkin hyvä selittää, mihin lyhenne *Tyks* tai *ÅUCS* viittaa.

Julkishallinnon nimet ovat asiallisia silloin, kun nimet ovat sävyltään neutraalia yleiskieltä eivätkä ne loukkaa ketään. Nimen asiallisuus korostuu, kun kyse on arkaluonteisia tai hankalia asioita hoitavista viranomaisista. Nämä kriteerit täyttyvät nimiehdotusten osalta. Kun tulevassa sairaalassa kuitenkin annetaan psykiatrista hoitoa ja sairaalassa työskentelee muun muassa psykiatreja, olisi myös nimessä neutraalia ja asiallista viitata psykiatriaan, sillä *psykiatria*-sana on yleiskielessä täysin neutraali ilmaus. Kielellisestä näkökulmasta nimi *Tyksen psykiatrisen sairaala – ÅUCS Psykiatriska sjukhuset* olisi siis sekä asiallinen että lausuntopyynnössä esitettyjä nimiehdotuksia paremmin ymmärrettävä.

Lausuntopyynnössä mainitaan erilliseksi tavoitteeksi myönteisen mielikuvan luominen ja stigman poistaminen. Stigman välttämiseksi toiveena on nimi, joka ei viittaisi psykiatriseen hoitoon. Psykiatriset sairaudet ovat kuitenkin varsin tavallisia kaikenlaisilla ihmisillä. On hyvä pohtia, onko psykiatristen sairauksien häivyttäminen sairaalan nimestä oikea keino poistaa niihin liittyvää stigmaa. Taustalla olevat asenteet eivät häivy tai muutu pelkästään välttämällä kuvaavan sanan käyttöä nimessä. Se voi päin vastoin vahvistaa kokemusta siitä, että psykiatrisissa sairauksissa on jotakin niin hävettävää, että niistä ei saa puhua ääneen.

Nimikilpailuiden järjestämisestä

Lopuksi haluamme painottaa, että emme suosita nimikilpailujen järjestämistä virastoille, sairaaloille, oppilaitoksille tai muille keskeisille palveluille, joille neutraali, kohdettaan kuvaava nimi on tarkoituksenmukaisin. Kilpailusta saatavat nimet eivät välttämättä täytä asiallisuuden vaatimusta. Nimikilpailussa ei myöskään voida vaatia, että osallistujat muodostavat ehdotuksen sekä suomeksi että ruotsiksi. Näin ollen kieliversioita ei välttämättä muodosteta yhtä aikaa, jolloin saatetaan päätyä kömpelöihin käännöksiin.

Maria Vidberg

Maria Vidberg
ruotsin kielen nimistönhuoltaja

Ulla Onkamo

Ulla Onkamo
suomen kielen nimistönhuoltaja

Charlotta af Hällström-Reijonen

Charlotta af Hällström-Reijonen
ruotsin kielen osaston johtaja

Salli Kankaanpää

Salli Kankaanpää
kielenhuolto-osaston johtaja